

значаны стыль, правілы адносін у грамадстве.

Сёння неабходна павышаць узровень культуры мовы, культуры руху, якія з'яўляюцца састаўной часткай агульнай культуры чалавека. У гэтай важнай справе вялікая адказнасць ускладаецца на настаўнікаў сярэдніх школ і выкладчыкаў ВНУ. Ад іх прадуманага, мэтанакіраванага дзеяння, ад узроўню іх уласнай культуры ў многім залежыць і ўзровень культуры іх выхаванцаў.

Задача выкладчыкаў - даваць веды, якія выходзяць дупу чалавека. У нашых школах творчыя дысцыпліны вядуцца толькі калектыўным метадам, што не дае магчымасці поўна раскрыць асобу дзіцяці, яго творчую ініцыятыву, індывідуальнасць. Таму асаблівым прыкладам для вучняў з'яўляюцца настаўнікі. На жаль, не ва ўсіх іх ёсць творчы пачатак. А асновы творчасці неабходна закладваць менавіта ў школе. Вырашыць гэту праблему змогуць нашы выпускнікі, будучыя спецыялісты, якія ва ўніверсітэце вучацца раскрыць індывідуальнасці вучня, яго творчага патэнцыялу.

Выхаваць сапраўдных маральных якасці ў асобы - цяжкая і комплексная задача. Ад таго, якімі патрабаваннямі кіруецца чалавек, залежаць яго існаванне, спосаб жыцця, накірунак дзейнасці, характар адносін з іншымі людзьмі.

Аляхновіч А.М.,
дацэнт

СПЕЦЫФІКА Вывучэння фальклору з будучымі рэжысёрамі свят

Вывучэнне фальклору з будучымі рэжысёрамі свят павінна праходзіць у спалучэнні тэорыі і практыкі. Тэарэтычныя аспекты ведаў фальклору будучых рэжысёраў вызначаюцца мастацкімі задачамі, уласцівымі для канкрэтнага свята. Бельмі важна, працуючы над раскрыццём мастацкіх асаблівасцей свята, раскрыць тэму і ідэю народных песень, якія будуць выкарыстоўвацца ў свяце. Менавіта пранікненне рэжысёра ў атмасферу песні, вызначэнне яе характару, адчуванне паэтыкі, настрою дапамогуць яму ў пошуках раскрыцця асаблівасцей свята разнастайнымі мастацкімі сродкамі: пластыка-харэаграфічнымі, дэкаратыўна-мастацкімі, драматычнымі, мімічнымі і інш.

Раскрыць тэму і ідэю народнай песні - задача даволі складаная для рэжысёра. Асабліва гэта няпроста зрабіць у адносінах да песень лірычных. Рэжысёру трэба вызначыць для сябе, што ж хацеў сказаць народ у канкрэтным фальклорным творы. Толькі высветліўшы гэтае вытанне, можна пачаць работу над мастацкім вобразам пумара.

Што тычыцца выкарыстання ў свяце іншых жанраў фальклору, то рэжысёру вельмі важна ведаць іх вобразную і мастацкую прыроду. Менавіта веданне гэтых спецыфічных асаблівасцей фальклорных жанраў дапаможа яму знайсці ключ для вырашэння шматлікіх мастацкіх задач.

Агульныя мастацкія задачы, якія ўзнікаюць перад рэжысёрам пры арганізацыі і правядзенні свят, вызначаюць і перад выкладчыкам пэўныя тэарэтычныя праблемы ў выкладанні фальклору будучым рэжысёрам.

Практычныя веды фальклору будучымі рэжысёрамі свят павінны ўключаць выкананне перш за ўсё каляндарна-абрадавых песень. Гэта задача зусім рэальная, калі ўлічыць, што народныя каляндарна-абрадавыя песні, як правіла, аднагалосныя. Іх выкананне не патрабуе якой-небудзь спецыяльнай падрыхтоўкі. Пры жаданні гэтыя творы, як паказвае практыка, могуць выконвацца на даволі высокім мастацкім узроўні рэжысёрамі свят. Авалоданне каляндарна-абрадавымі песнямі дапамагае рэжысёру больш кампетэнтна выкарыстоўваць фальклор у свяце, надаць яму адметную спецыфіку з улікам рэгіянальнай асаблівасці традыцыйнай спадчыны.

Зусім рэальнай задачай для будучых рэжысёраў свят з'яўляецца авалоданне асновамі выканання на народных інструментах: дудцы, жалейцы, гармоніку і інш. Справа пры гэтым заключаецца ў тым, каб у вучэбным плане кафедры рэжысуры свят былі прадугледжаны заняткі па авалоданню іграй на народных інструментах будучымі рэжысёрамі і наяўнасць гэтых інструментаў на кафедры.

На наш погляд, менавіта спалучэнне тэорыі і практыкі ў вывучэнні фальклору, у прыватнасці музычнага, будучымі рэжысёрамі свят - гэта галоўны напрамак пры арганізацыі вучэбнага працэсу па засваенню традыцыйнай спадчыны нашай Бацькаўшчыны.

Лапчынская Л.В.,
ст.выкладчык

АСАБЛІВАСЦІ ВЫКЛАДАННЯ ПРАДМЕТА «МОЎНАЕ ДЗЕЯННЕ» БУДУЧЫМ РЭЖЫСЁРАМ СВЯТА

«Моўнае дзеянне» - навучальная дысцыпліна ў агульнай сістэме прафесійнай падрыхтоўкі рэжысёра свят. Мэтай яе з'яўляецца спасціжэнне законаў моўнага дзеяння ў розных літаратурных жанрах (вершы, проза, байкі, фальклорны і спеўны матэрыял і г.д.). Слова ў свяце нясе асноўны сэнс. Уключэнне ў народнае свята вуснай творчасці, міфалогіі прадугледжвае авалоданне арфаэпічнымі нормамаі, дыялектнымі

асабліва сямі мовы. Акрамя таго, уключэнне патрабуе ведання паэтычнага матэрыялу, рытму вершаванай мовы, умения адчуваць розныя памеры верша. У свяце выкарыстоўваюцца розныя прыёмы моўнага дзеяння (моўны хор, меладэкламацыя і г.д.), мікрафоннае «закадравае» чытанне дыктарскага тэксту.

Для авалодання студэнтамі прафесіяй рэжысёра свят у працэсе выкладання прадмета «Моўнае дзеянне» вырашаюцца наступныя задачы:

- асэнсаванне і засваенне тэарэтычных асноў прадмета;

- набыццё практычных навыкаў ўнутранай і знешняй тэхнікі моўнага дзеяння, выканальніцкага майстэрства ў мастацтве вуснага слова;

- набыццё ўменняў метадычнай работы над моўным дзеяннем з улікам спецыфікі ўмоў свята.

Матэрыял прадмета «Моўнае дзеянне» падзяляецца на раздзелы. У першым раздзеле разглядаюцца прадмет і задачы моўнага дзеяння ў свяце, раскрываецца змест дысцыпліны ў агульнай сістэме навучання рэжысёра свят.

Раздзел «Тэхніка мовы» працугледжвае развіццё прыродных дадзеных, выпраўленне моўных недахопаў, валоданне культурай вуснага слова (арфаэпіяй), навучанне «знешняй тэхніцы» моўнага дзеяння.

Матэрыял наступнага раздзела прысвечаны ўнутранай тэхніцы у вусным слове розных яго жанраў і драматургічным матэрыяле.

Матэрыял прадмета ўключае пытанні па авалоданні рэжысёрскімі навыкамі работы ва ўмовах аматырскіх калектываў. Шмат увагі ўдзяляецца слову ў рэжысёрскіх эцюдах, інсцэніроўках па байках і інш. У працэсе выкладання прадмета вывучаецца тэхніка мікрафоннага чытання, раскрываюцца прыёмы «закадравага чытання» тэксту, выкарыстання мікрафона на сцэнічнай пляцоўцы.

Усе раздзелы прадмета між сабой узаемазвязаны, таму што метады авалодвання навыкамі моўнага дзеяння комплексны.

Адным са сродкаў комплекснай трэніроўкі голасу і мовы з'яўляецца гульня. Яна спалучае творчыя і тэхнічныя моманты ў авалодванні навыкамі моўнага дзеяння.

Гуд Н.І.,
ст.выкладчык

ПАДРЪХТОўКА СТУДЭНТАў ДА ПРАВЯДЗЕННЯ БЕЛАРУСКАГА КІРМАШУ ЯК ФОРМЫ АРГАНІЗАЦЫІ АДПАЧЫНКУ МОЛАДЗІ

У цяперашні час адной з найбольш актуальных задач па ўдасканаленні адпачынку моладзі

з'яўляецца праблема стварэння свята, якое б зацікавіла і захапіла ўсіх.

Найбольш паспяхова дэпамагаюць выканаць пастаўленыя задачы свята, якія арыентуюцца на народныя звычай. Важную ролю ў гэтым адыгрываюць мясцовыя народныя традыцыі, якія бытуюць у наш час ці бытавалі раней і якія захаваліся ў памяці старажытаў. Аднаўленне, ажыўленне ў сучасным жыцці спрадвечных народных традыцый неабходна, таму што фарміруе такія каштоўныя якасці, як любоў да свайго краю, мовы, цікавасць да жыцця свайго народа, яго гісторыі, культуры. Вобразы народнага мастацтва захаваці сваю каштоўнасць, і цікавасць да іх усе больш і больш узрастае.

Прычына такой цікавасці звязана з тым адчуваннем цяльнасці, гарманічнага зліцця з прыродай, якое ўласціва традыцыйным вобразам народнага мастацтва. Спрадвечныя народныя свята могуць стаць перспектыўнай формай адпачынку, абагаціць культуру быту.

Адным з такіх святаў з'яўляецца беларускі кірмаш, які суправоджаў свята календарнага цыкла. Маючы свой спецыфічны комплекс забаў і гульняў, на ўсіх этапах свайго гістарычнага развіцця ён быў адной з формаў праяўлення творчай самадзейнасці народа. Першы ў Беларусі кірмаш быў афіцыйна дазволены ўладамі ў 1498 годзе ў Полацку. Затым ён атрымаў распаўсюджанне па ўсіх гарадах і вёсках. Кірмаш спалучаў у сабе гандаль, відовішча і забавы, з-за чаго ў дзеянне ўцягваліся розныя слаі насельніцтва. Хлопцы і дзяўчаты прыходзілі на кірмаш, каб паспяваць, патанцаваць, пагойдацца на арэлях, а таксама выбраць сабе жаніха ці нявесту.

Звычай рабіць кірмаш захаваўся ў Беларусі амаль да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Аднак пасля гульнявыя традыцыі кірмашу былі незаслужана забыты. Першая спроба ўзнаўлення традыцыі правядзення кірмашу зроблена ў канцы 30-х гадоў у г.Брэсце. Аднак адраджэнне ў свяце толькі гандлева-відовішчных формаў і адсутнасць народных забаў з'явіліся перашкодай для шырокай папулярызаванні кірмашу. І толькі ў кастрычніку 1981 г. у г. Століне Брэскай вобласці пры ўдзеле аўтара была праведзена эксперыментальная пастаноўка адроджанага кірмашу на традыцыйнай народнай аснове. Паспех яго садзейнічаў значнаму пашырэнню геаграфіі свята. Беларускі кірмаш прайшоў у Скідалі, Жыткавічах, Ваўкавыску, Міры, Воранаве.

Пры гэтым кожнае свята было самабытным, арыгінальным, якое захаваці дух і традыцыі свайго рэгіёна. У цяперашні час свята праводзіцца ў 30-ці раёнах рэспублікі, арганічна спалучае ў сабе гандаль і мастацкую творчасць моладзі.